

This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.

The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website

<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi

<https://egangotri.wordpress.com/>

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र. M 468 विषय पूजा विधि

नांव अक्षतपूजाविधान

लेखक/लिपीकार वि. ल. लामवखो

पृष्ठ ११

काल — पूर्ण/अपूर्ण —

॥ अथ यज्ञाविधान ॥

॥ वि. ४. हासवर्णे ॥

अ.५. श्रीगणेशायनमः अथाश्वच्छरजाविधिस्कांदे यस्यस्त्रीस्त्रीप्रसन्नित्यं
९ मतापत्यातथाभवेत् तेनाशुः पिप्पलासुज्यायथाविधिहितेष्कना
स्त्रीउपलक्षणंमृतपत्याज्ञेयं तथा पूर्वशक्त्याप्रायश्चित्तं कृत्वा त
त्राह दुष्कर्मजानृणां रोगायंतिचैवं क्रमाच्छम जपैः सुरार्चनैर्हो
मैर्दानैस्तस्य शमो भवेत् पूर्वजन्मकृतं पापं नरकस्य परीक्षये
वाधिते व्याधिरूपेण तस्य कृच्छ्रादिभिः शमः प्रायश्चित्तमकृत्वा ९
तु न कुर्यात्कर्म किंचन अनिस्तीर्णमर्घनित्यं वर्द्धते द्विगुणं पुनः

एवं पूर्वकृत्वा पश्चात्सुजा पूर्वकर्मश्च सेवाकर्तव्या स्कंद उवाच
नृगुवारे प्रदीपे च सायं विधिमुपास्य च सन्नार्यः पिप्पलंगत्वा प्रा
र्थयेत्तं समाहितः बोधिद्रुममहावृक्षमहापापनिवारण नारा
यणस्वरूपस्त्वं श्लोमं कुरु जगत्पते इति संप्रार्थ्य तं दृष्ट्वा चै
व प्रदक्षिणं आलवाले जलं क्षिप्वा ततस्व गृहमा ब्रजेत् ब्रह्म
चारी स्वपेद्रात्रौ भुक्त्वा भुवि हरिं स्मरेत् निधाय तु लसीदाम
कंठे मुद्रितलोचनः ततः प्रातः समुच्छायस्नात्वा गगाजले स्ति

अ.स.
२

लेः गृहेतापिप्यलांबंधुपिप्यलांकितमादरात् विष्णोर्नामसहस्रं
चजपेत्तत्रसमाहितः कुर्यात्संमार्जनं वत्र आसनंतत्रचप्रभो
विकिरतत्रपुष्पाणिचंदनचविशेषतः कुंकुमंकेसरंचैवपि
प्यलंचविलिंपयेत् आलुवालेक्षियेद्धारिणीरंदधिधृतंमधु
ततस्तत्संठडिलंकृत्वासावकाशंशुचिव्रतैः प्रभातेहवनंतत्र
स्वस्तिवाचनपूर्वकं तद्विष्णोरिति मंत्रेण पायसंजहुयात्सुधीः २
मातुलिगेस्तथा कुर्याद्भवनं शतसंख्यया उद्देशो विष्णुदेवस्य

द्रव्याणां हवने स्मृतः १४ धात्रीफलैस्तथा द्राक्षैः फलैः खर्जूरिकैस्तथा
रक्षदंडैश्च शकलैः शतसंख्यापथकपथक १५ जाते तु हवने तस्मि
न्मंत्रैरावेष्टयेत्त्रिभिः पिप्यलं सस्मृतं सम्यग्वाससावेष्टयेत्ततः १६
गंधपुष्पाक्षतैः सम्यग्दृष्टांगेतत्समर्पयेत् दशांगो धूपयेद्भूपेदी
पेळीनीराजयेत्सुधी १७ नैवेद्ये विधिवद्भक्त्या तांबूलैर्गन्धै
र्तोषयेत् बोधिद्रुममहावृक्षमहापापनिषूदन एजां देहि ज
गन्नाथ कुरु मे जावसंततिं इति संप्रार्थ्य प्रदक्षिणी कृत्वा दंड

अ. २.
३

वत्प्रणिपातेः प्रणम्य आचार्य एजनं कुर्याद्दस्त्रयुग्मं च धेनुकं भक्ष
णानिततो दयादाचार्यपरितुष्टये आचार्यस्त्वं महाविष्णुराचार्या
नायमखिता दत्तामै संततिं श्रेष्ठां प्रसन्नेनैव चेत्तसा २० ततः स्व
ग्रहमागत्य ब्राह्मणाभोजयेत्सुधीः चतुर्विंशति संख्या कान्चि
स्मृमर्त्ता प्रकल्पयेत् प्रथमं केशवं चैव द्वितीयं मधुसूदनं संक
र्षणं तृतीयं तु दामोदरं चतुर्थकं वामनं पंचमं विद्यालक्ष्मणं प्रद्यु
म्नमेव च सप्तमं विष्णुनामानं मधवं चाष्टमं विदुः नवमं चा

निरुद्धाख्यं दशमं पुरुषात्तमं एकादशमधोक्षं च द्वादशं च जना
ईनं त्रयोदशं च गोविदं त्रिविक्रमं चतुर्दश श्रीधरं पंचदशकं
हृषीकेशं च षोडशं सप्तदशं नृसिंहं च वासुदेवं ततः परं एकोनं
पद्मनाभं च कृष्णं विंशतिमंतथा एकविंशतिमं विद्यादुपेन्द्रं जय
तः पतिं द्वाविंशतिं हरिचैव त्रयोविंशतिमं च्युतं चतुर्विंशतिमं चै
वनारायणमनामयं २२ एतानि विष्णुनामनि चतुर्विंशतिषु न्य
सेत् ब्राह्मणे - नभोरत्नविष्णुधर्मरतेषु च २६ तेभ्यो दद्या

अ. ४. ४ चरत्नानिवस्त्राण्याभरणानि च भुक्तवन्तस्ततस्तेषु दद्यादाशिषु मु
तमं एवं कृते विधाने तु श्रेष्ठे पिप्पलु रजने ३० जायते पुत्रसंता
नमक्षय्यं गुणवत्तमं अन्यानि सर्वकार्याणि लभते नात्र संशयः
एवं कृते विधाने न नात्र कार्या विचारणा इति स्कंदपुराणे अ
श्वत्थपूजाविधिः अथाद्भुतसारे अथर्वणशास्त्रानुसार्य अश्व
कल्पः भगवन्सर्वधर्मतत्तसशास्त्रविशारद स्त्रीणां पुत्रविहीना ४
नानराणां सुखसंपदा उपायं चैव मे ब्रूहि कृतसिद्धिः कथं भवे

त २ अथर्वण उवाच पुरा ब्रह्मादयो देवाः सर्वे विष्णुं समाश्रिताः अ
पृच्छेव देवैः शंराक्षसैः पीडितास्वयं कथमद्योपशमनं अस्माकं ब्रू
हि मे प्रभो ४ विष्णुरु० अहमश्वत्थरूपेण संभवा मि च भूतके
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन कुरुध्वं तस्ते वनं तेन सर्वाणि भद्राणि भवि
ष्यन्ति न संशयः विष्णुर्यदुक्तं वास्तेभ्यस्तद्दत्तेन माम्यहं न दाने
न तपो निश्चिना ध्वदैर्भूरिदक्षिणेः अश्वत्थसेवनादन्यत्पराणां
स्तिकलौकियाः तद्विधानानि भिन्नानि संख्याकृतिश्च पूजनं

अ.४. हवनंतर्पणं विप्रभोजनं नियमं तथा व्रताधिकारिणस्तत्र विधानं च
विशेषतः एतत्सर्वं पिप्पलादीन्वक्ष्यामि तव सुव्रत धारणे विविधो
त्याते दिव्यभोमांतरिक्षजे परचक्रभये देशविघ्नवे देशविग्रहे
दुःस्वप्ने दुर्निमित्ते च संग्रामे द्रुतदर्शने मारीभये राजभये तथा चो
राग्निभेभये १० क्षयापस्मारकुष्ठादिप्रमेहे विविधज्वरे उदरे मू
त्ररुद्धे च ग्रहग्रस्ततथैव च अन्येष्वरुक्तरोगेषु व्रणरोगे तथैव च
एतेषां रोगनाशाय कुर्यादश्वत्थसेवनं प्रातरुत्थाय नद्यादौ स्नात्वा

संस्पृक्तक्रियः। अश्वदेशमाश्रित्य गोमयेनोपलेपयेत् तमश्वत्थ
मलंकृत्य भुङ्क्षायां गैरिकेन च रजाद्रव्याणिसंसाद्य पुण्याहं वाचये
त्ततः ऋत्विजां वरणे कृत्वा ततः रजांसमारभेत् आदावाराधये
द्दिप्रध्यानावाहनपूर्वकं तथैव पिप्पलततुं नारायणमयं द्विज
श्वेतगंधाक्षतैः पुष्पैर्धूपदीपनिवेदनैः अर्चयेत् सुरवस्तुत्तैः
तथैव ध्यानपूर्वकं तेनैव हवनं कुर्यात्तर्पणं वा नमस्कृतः श्वे
तवर्णसलक्ष्मीकंचितयेत् सुरवस्तुत्तमं इति ध्यात्वा वाहनाद्यै

अ. ५. रूपचारैश्च षोडश ततः प्रादक्षिणां कुर्यात् सर्वसफलं भवेत् लक्ष्मि
 ६ कंदिलक्षं वा त्रिचतुः पंचलक्षकं कार्यस्य गौरवं लेयं द्वादशां तं स
 माचरेत् ब्रह्मचारी अधः शायी हविष्याशीजितेन्द्रियः मोनी
 ध्यानपरो भूत्वा पिप्पलस्य स्तुतिं पठेत् विष्णोर्नाम सहस्रं च
 पौरुषं स्तुतमेव च वेदत्रयेण पुण्यानि सुक्तानि सुक्तानि च
 पठन् पुनः तस्य लक्षदशांशेन सद्यः तं पायसं चरुं कृत्वा तस्य
 च वस्त्रौ स्वर्गद्वौ क्तविधानतः तत्संख्याया तर्पणं च कुर्यादेतेन

वारिणा उज्जैः षोडश कृमिश्च कुर्यात् सोमं यथाविधि हवनस्य दशां
 शेन मिष्टान्नं भोजयेद्दिजान् ब्राह्मणानां स्वयं कुर्याद्यथोक्तनियमं
 तथा असमर्थश्च यत्कर्तुं सर्वमन्येन कारयेत् उक्तप्रमाणादधि
 कं फलं दशगुणं भवेत् ततश्चतुर्गुणं पीठं राजतं चतुरस्रकं द्रोण
 मर्द्धतर्द्धं वा तिलोपरिविनिक्षिपेत् श्वेतवस्त्रेण संकाय सर्वव
 त्स्रजयेत्ततः दक्षिणाय स शीलाय श्रोत्रियाय कुटुंबिने उदङ्मुख
 वायवि प्रायस्वयं सर्वमुखस्थितः सुवर्णदक्षराजं च मंत्रेण प्र

अ. ४. निरापयेत् रहजन्मनिवान्यस्मिन्वाल्पयोवनवार्द्धकं नरोवाक्कायजे
 दोषेत्वयमेवविधिस्मृतः आचार्यायाधिकारोस्ति सर्वविप्रेणकार
 येत् इच्छं कृतं व्रतस्यांते व्रतस्य परिहर्तये हेमाश्वत्थतरुंदद्या बुक्ता
 गांचपयस्विनी ३२ स्वर्णश्रीरोप्यखुंरी वस्त्रादिभिरलंकृतां प
 लमेकं तदर्द्धवातदर्द्धार्द्धनिवापुनः हेमाश्वत्थतरुं कुर्यात्स्कंध
 शाखासमन्वितं उतमः प्रथमः कल्पो द्वितीयो मध्यमस्मृतः
 तृतीयं कल्पमप्युक्तं संप्रदायिकपिप्पले वृक्षराजेद सग्नि

गर्भसमेषहि प्रभुर्वनस्पतीनांच पूर्वजन्मनियत्कृतं अद्योद्यं नाशये
 त्सि प्रंतवरूपप्रदानतः ३६ अमुं तरुं गृहाण त्वं विष्णुरूपद्विजोत्तम
 स्त्रीकृत्य दुष्कृतं घोरं हि प्रशान्तिप्रयत्नमे एवं व्रतं यः कुरुते तस्य पु
 ण्यफलं भूषु पुत्रार्थं लिभते पुत्रंधनार्थं लिभते धनं राज्यार्थं लि
 भते राज्यं बद्धो मुच्येत बंधनात् क्षयापस्मारकुष्ठादिसर्वरोगैः प्र
 मुच्यते मनसा शत्रुपीडांच न च राजभयं तथा रहजन्मनिवा
 न्यस्मिन्कृतैः पापैः प्रमुच्यते यं यं कामयते कामंततं प्राप्नोत्यसं

अ. ५.
८

शयं रहैव भोगानाप्नोति मिथ लो गिरुतस्य च ४० इत्यश्वत्थप्रदक्षि
णोद्यापनं अथाश्वत्थमहिमा ब्रह्मांडे नारद उ० अनायासेन यो म
र्त्यः सर्वाकामानवाप्नुयात् सर्वदेवात्मकं चैव तमे ब्रूहि पितामह
पितामह उ० शृणु नारद तत्तेन श्रुत्वा सर्वकृतं प्रदक्षिणं
तं नित्यं नराणां चैव नारद अश्वत्थदक्षिणे रुद्रः पश्चिमे विष्णु
राक्षितः ब्रह्मा चोत्तरतश्चैव पूर्वदेवादिदेवताः ३ नदी नदाः
सागराद्याः पूर्वादि क्रमसंस्थिताः लोकधर्मसमाश्रित्य ह्यश्वत्थं

सेवयेद्बुधः ४ पुराणं स्मृति मंत्रेभ्यः सारमुद्धृत्य संचितं प्रतिष्ठिता
त्यतिष्ठेत्तमश्वत्थं सेवयेद्बुधः ५ त्वं क्षीरफलितश्चैव शीतलश्च व
नस्य ते त्वामाराध्य नरो विंद्यामैहिकामुष्मिकफलं अश्वत्थयस्मा
त्वयि वृक्षराज नारायणसिष्ठति सर्वकालं अतः शुचिस्त्वं सत
तं तरुणां विद्यासि चारिष्य विनाशकोसि ७ क्षीरोदस्त्वं च तेने
हयेन श्रीस्त्वां निषेवते तेन सत्येन वृक्षे ह आयुः श्रीश्च निषेव
ते ८ एकादशोप्तिरुद्राणां वसूनां चाष्टमस्तथा नारायणोप्ति

अ. ५०

९

देवानां वृक्षराजोऽसि पिप्पलः ८ अग्निगर्भः शमीगर्भो वेदगर्भः प्र
जापतिः हिरण्यगर्भः श्रीगर्भो यशोगर्भः नमोऽस्तुते १० अहोरा
त्रिश्चगणनापरात्यरनमोऽस्तुते निवासस्त्वभिर्वर्षतस्वस्ति ते स्त
वनस्पते ११ अक्षिस्पंदं भुजस्पंदं दुस्वमंदुर्विचिंतितं शत्रूणां
त्वमवस्थानमश्वत्थशमयस्व मे १२ मूढतो ब्रह्मरूपाय मध्य
तो विष्णुरूपिणे अग्रतः शिवरूपाय वृक्षराजाय ते नमः १३ यं ९
दृष्ट्वा मुच्यते रोगैः स ह्यपापैः प्रमुच्यते यमाश्लिष्य च दीर्घायुस्त

मश्वत्थं नमाम्यहं १४ अश्वत्थस्य महाभागस्तु भगप्रियदर्शने रूपा
न्भोजनं देहि शत्रूणां च पराभवं १५ आयुः प्रजाधनं धान्यं सो
भाग्यं सर्वदा भुजं देहि देव महावृक्षत्वामहं श्रद्धावा दये १६ क
यं कर्ष्यं कृषौ मंत्रसामगायत्रिगावतः अश्वत्थो देव मूलश्वमु
निभिः प्रोच्यते सदा १७ ब्रह्महा गुरुहा चैव दरिद्रो व्याधिपीडितः
आवर्त्य द्वादशं लक्षं शुक्रः पापातिगो भवेत् १८ ब्रह्मचारी ह
विष्णा शी अधः शायी जितेन्द्रियः पापोपहतमर्त्यस्तु ब्रतमेतत्स

अ.र.

१०

माचरेत् १८ एकहस्तं द्विहस्तं वा कुर्याद्गोमयलेपनं अर्चयेत्पुरुषस्य
केन प्रणवेन विशेषतः २० मोनी प्रदक्षिणामर्त्यः प्रागुक्तफलभा
भवेत् विष्णोर्नामसहस्रेणाच्युतस्य परिकीर्तनात् २१ अश्वत्थ
स्यापितोयेन मूले स्नपनमाचरेत् त्वमायुः संतते दृष्टिर्नरकात्ता
रयेत्येवम् २२ अश्वत्थमूळमाश्रित्य शाकेन नौदकेन च एक
स्मिन्नोजिते विप्रे कोटिभुक्तफलं भवेत् २३ अश्वत्थमूळमासाद्य १०
जपहोमस्य रार्चनात् अक्षयफलमाप्नोति ब्रह्मणो वचनं यथा २४

एवमश्वासितोऽस्य सदा भूयस्य मामपि यत्तार्थं छेदिते भवेच्छेद्यक्षय्य
स्वर्गमाप्नुयात् २५ अश्वत्थः पूजितो येन पूजिताः सर्वदेवताः अश्व
त्थं छेदितो येन छेदिताः सर्वदेवताः २६ अतः सुधीभिः संरोप्योश्च
छेदेवमयस्तरुः सेव्यः सदा पूजनीयो ऋणत्रयविनाशकः २७
भगवर्कवारे नौमे च मध्याह्ने निशि संध्ययोः नाश्वत्थस्पर्शनं का
र्यं कुलक्षयनया भूभिः २८ अश्वत्थसागरो सेव्यो न स्पृष्टव्यो
कदाचन अश्वत्थं मदवारे च सागरं पर्वणि स्पृशेत् २९ अश्व

अ.र.

११

लस्यजवेयत्रकायाभवतिकुत्रचित् तत्प्रयागसमंतीर्षेतत्रसन्निहि
तोहरिः ३० यःपेठेकृणुयाद्यश्वत्थस्यसमीपतः सर्वान्कामा
नवाप्नोतिविष्णुसायुज्यमाप्नुयात् ३१ ॥ ॥ इति ब्रह्मांडपुराणे
अश्वत्थमहिमासमाप्तं ॥ ॥ शुभं भूयात् ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥

११

[OrderDescription]
,CREATED=11.09.19 10:39
,TRANSFERRED=2019/09/11 at 10:44:05
,PAGES=13
,TYPE=STD
,NAME=S0001722
,Book Name=M-468-ASHVATTHPUJA VIDHAN
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,